

KØNSBETINGET VOLD MOD KVINDER

Strafferetligt set

Af Trine Baumbach

Vold er en forbrydelse, som samfundet ser med strenge øjne på, og som strider mod de værdinormer, som samfundet hviler på. Det gælder for vold i alle relationer. Der er imidlertid i nyere tid kommet en erkendelse af, at kønsbetinget vold mod kvinder udgør en særlig sagstype, hvor der er andet og mere på spil end den konkret udøvede vold. Det skyldes, at volden ofte afspejler et ulige magtforhold mellem parterne, og at den har implikationer for hele samfundet. Denne erkendelse er ikke kun dansk, men også international. Der er således vedtaget flere internationale konventioner og andre instrumenter med henblik på effektivt at bekæmpe vold mod kvinder.

Nedenfor vil jeg først redegøre for det strafferetlige værn mod vold mod kvinder. For at forstå den strafferetlige tilgang til disse sager er det nødvendigt at se politiets og retsvæsenets tilgang i et historisk perspektiv.

Dernæst vil jeg vende mig mod den nye bestemmelse i straffelovens § 244, stk. 2, der sætter særlig fokus på vold begået af "en person i eller nært knyttet til den forurettedes husstand," og i den forbindelse strejfe de vigtigste strafudmålingsregler. Endelig vil jeg afslutte artiklen med et par betragtninger om, hvorfor vold mod kvinder ikke kan behandles som et kønsneutralt fænomen.

DET STRAFFERETLIGE VÆRN MOD VOLD MOD KVINDER

Vold mod kvinder er omfattet af straffelovens almindelige bestemmelser om vold¹⁾ og behandles derfor strafferetligt efter de samme bestemmelser som værtshusvold, gadevold, vold på arbejdspladsen mv.

(Fysisk) vold²⁾ er kriminaliseret i straffelovens § 244, § 245 og § 246 (almindelig vold, kvalificeret vold og vold med alvorlige skader eller døden til følge). Strafferammerne for vold er meget brede og er henholdsvis bøde eller fængsel indtil 3 år, fængsel indtil 6 år og fængsel indtil 10 år. Denne bredde i strafferammerne skyldes, at vold forekommer i mange afskygninger lige fra den næsten bagatelagtige vold³⁾ til den særdeles grove vold med alvorlige skader eller døden til følge.⁴⁾

På trods af at vold mod kvinder, siden den gældende straffelov blev vedtaget i 1930, er omfattet af de almindelige voldsbestemmelser, er det ikke mange år siden, at vold i nære relationer i vidt omfang af politiet og retsvæsenet blev anset for et privat problem, som samfundet ikke skulle blande sig i. Begrundelsen var bl.a., at retsforfølgning af gerningsmanden (ægtemanden) var egnet til at skade ægteskabet. At vold mod hustruen også må antages at have skadet ægteskabet blev ikke anerkendt eller anset for relevant. Kun hvis volden kunne medføre fare for den offentlige ro og orden, greb politiet ind. Den vold, der kun havde effekt inden for hjemmets fire vægge, blev ikke anset for egentlige forbrydelser, men for husspektakler. De skulle nok bringes til ophør, men vedkom ellers ikke samfundet, medmindre hustruen kom meget alvorligt til skade eller ligefrem afgik ved døden på grund af volden. Denne holdning er i nyere tid langsomt blevet ændret startende med den forhenværende politimester i Glostrup, Jørn Bro, der egenhændigt besluttede at sætte en anden standard i sin politikreds med den begrundelse, at han ikke var sat i embede for at opretholde ægteskabet, men for at opretholde loven.⁵⁾ Først i 2000 blev Glostrups politis retningslinjer på feltet fulgt op af Rigsadvokaten med en meddelelse til politiet og anklagemyndigheden i hele landet om efterforskning og retsforfølgning af sager om vold i parforhold.⁶⁾

At husspektakeltilgangen hos visse aktører ikke er ganske forladt ses bl.a. af, at det i den gældende Rigsadvokatmeddelelse er fundet nødvendigt at understrege, at politiet ikke må henvise ofret til at

tænke over anmeldelsen og vende tilbage senere.⁷⁾ Vold mod kvinder skal behandles som al anden vold, når forholdet kommer til politiets kundskab, og derfor skal der indledes en strafferetlig efterforskning, hvis der er rimelig formodning om, at den ene part har begået vold over for den anden.⁸⁾

I 2002 blev der fremsat lovforslag om skærpelse af straffe for bl.a. vold. Formålet med skærpelsen var, at strafniveauet i højere grad skulle afspejle den krænkelse af ofret, der finder sted ved forbrydelser af personfarlig karakter, herunder volds kriminalitet. Selv om lovændringen – også i bemærkningerne – var kønsneutral, er der ingen tvivl om, at der var en særlig fokus på vold mod kvinder.⁹⁾ Lovforslaget blev da også fulgt op af regeringens handleplan til bekæmpelse af vold mod kvinder af 8. marts 2002, som igen blev fulgt op af handlingsplan til bekæmpelse af mænds vold mod kvinder og børn i familien 2005-2008.

Denne eksplicite tilgang til vold mod kvinder synes at være forladt i den seneste handleplan fra 2014, der ikke har hovedfokus på bekæmpelse af mænds vold mod kvinder, men på vold mod mænd og såkaldt gensidig vold i nære relationer tillige med vold mod kvinder med etnisk minoritetsbaggrund. Selv om handleplanen også indbefatter vold mod (alle) kvinder, får denne vold mindre opmærksomhed.¹⁰⁾

Denne manglende fokusering er overraskende, idet ca. 33.000 kvinder i Danmark hvert år bliver udsat for partnervold,¹¹⁾ og idet voldsforskningen har klarlagt, at mænds vold mod kvinder i nære relationer er et kønnet problem og udspringer af et ønske om magt og kontrol. Volden udgør et aktivt valg (og ikke, som ellers tit antaget, en affekthandling) for at kontrollere og bestemme over kvinden. Volden er ikke tilfældig, men en styret handling med retning og intention, dvs. en magtstrategi. Vold er den magtfuldes reaktion over for den magtesløse, og volden rettes ”nedad” i magtsystemet som følge af ”voldens hierarkiske karakter”.¹²⁾

Dette er da også den internationale tilgang, og vold mod kvinder er siden vedtagelsen af kvindekonventionen i 1979 rykket højere og højere op på den internationale dagsorden. Dette skyldes bl.a. Menneskerettighedsdomstolen, der i overensstemmelse med CEDAW-komiteens udtalelser¹³⁾ har anerkendt, at

vold mod kvinder, fordi de er kvinder, kan betegnes som en form for diskrimination.¹⁴⁾ Derudover udgør vold mod kvinder en krænkelse af Menneskerettighedskonventionens artikel 3 (forbud mod tortur mv.) og artikel 8 (retten til privatliv, herunder fysisk og psykisk integritet).

I april 2011 vedtog Europarådets Ministerkomite tillige konventionen til forebyggelse og bekæmpelse af vold mod kvinder og vold i hjemmet (også kaldet Istanbulkonventionen). Konventionen, som trådte i kraft den 1. august 2014, blev ratificeret af Danmark den 23. april 2014. Det fremgår bl.a. af præambelen til Istanbulkonventionen, at de høje kontraherende parter erkender:

”at vold mod kvinder er udtryk for en historisk ulighed i magtforholdet mellem kvinder og mænd, som har ført til mænds dominans over, og diskriminering af, kvinder og har forhindret kvinders fulde udvikling.”

”at vold mod kvinder i sin struktur er kønsbetinget, og at vold mod kvinder er en af de væsentligste sociale mekanismer, hvormed kvinder tvinges til at indtage en underordnet stilling sammenlignet med mænd.”

Endvidere erkender de høje kontraherende parter, at kvinder og piger har en højere risiko for at blive udsat for kønsbetinget vold end mænd, og at vold i hjemmet rammer kvinder i uforholdsmæssig grad – selv om mænd naturligvis også kan være ofre for vold i hjemmet.¹⁵⁾ Artikel 3 i konventionen indeholder forskellige definitioner, bl.a. en definition af ”kønsbetinget vold mod kvinder”, der skal forstås som vold, der forøves mod en kvinde i kraft af hendes køn, eller som rammer kvinder i uforholdsmæssig grad.

Efter artikel 35 i konventionen skal det være strafbart med forsæt at forøve fysisk vold mod en anden person. Som følge af de almindelige voldsbestemmelser i straffeloven fandt Justitsministeriet ikke, at artikel 35 havde lovgivningsmæssige konsekvenser for Danmark.¹⁶⁾ Justitsministeriet gjorde sig i den forbindelse ingen nærmere overvejelser om de fremhævede sentenser fra præambelen eller om artikel 3. Uanset dette er Danmark folkeretligt forpligtet til aktivt at bekæmpe vold mod kvinder i overensstemmelse med intentionerne bag Istanbulkonventionen.

STRAFUDMÅLINGEN OG STRAFFELOVENS § 244, STK. 2.

1. Generelle regler om strafudmålingen

Som anført går strafferammerne for vold efter straffeloven fra bøde til fængsel i 10 år. Den konkrete udmåling af straffen sker inden for strafferammen i den bestemmelse, forholdet bliver henført til (§ 244, § 245 eller § 246 jf. § 245), efter reglerne i straffelovens kapitel 10 (§ 80-89 a).

Som hovedhensyn ved straffastsættelsen fremgår det af straffelovens § 80, stk. 1, at straffen skal fastsættes under hensyn til ensartetheden i retsanvendelsen. Dette hovedhensyn følger også af de almindelige principper om lighed og forudsigelighed. Endvidere skal der ved straffastsættelsen lægges vægt på lovovertrædelsens grovhed og på oplysninger om gerningspersonen. Efter § 80, stk. 2, skal der ved vurderingen af lovovertrædelsens grovhed tages hensyn til den med lovovertrædelsen forbundne skade, fare og krænkelse samt til, hvad gerningspersonen indså eller burde have indset herom. Ved vurderingen af oplysninger om gerningspersonen skal der tages hensyn til dennes forhold før og efter gerningen samt dennes bevæggrunde til gerningen. Den nærmere afvejning af eventuelle modstridende hensyn gives der ingen retningslinjer for.

I straffelovens § 81 og 82 er foretaget en ikke-udtømmende opregning af omstændigheder, der ved den konkrete straffastsættelse i almindelighed skal indgå som henholdsvis skærpene og formildende omstændigheder inden for forbrydelsens strafferamme. Ingen af bestemmelserne adresserer specifikt vold mod kvinder.

Af særlig relevans for sager om vold i nære relationer kan imidlertid fremhæves følgende *skærpene omstændigheder* fra § 81:

At gerningen har baggrund i andres etniske oprindelse, tro, seksuelle orientering eller lignende (§ 81, nr. 6).

I forarbejderne til bestemmelsen angives, at fortolkningen af bestemmelsen skal ske med udgangspunkt i straffelovens § 266 b (”racismeparagraffen”), men at bestemmelsen ikke er begrænset til bestemte forbrydelsestyper mv. Køn indgår ikke i opregningen i § 266 b’s udtømmende angivelse af, hvilke grupper der er beskyttet. Opregningen i § 81, nr. 6, er imidlertid ikke udtømmende, idet den afsluttes med sætningsleddet ”eller lignende”. Under henvisning til Danmarks internationale forpligtelser og voldsforskningen synes det at være oplagt at inddrage køn under udtrykket ”eller lignende”.

Denne strafskærpende omstændighed er derfor yderst relevant i sager om vold i nære relationer. Bedømt ud fra de trykte (offentliggjorte) domme i Danmark synes bestemmelsen imidlertid ikke at blive tillagt betydning i sager om vold mod kvinder.

At gerningen har baggrund i den forurettedes lovlige ytringer i den offentlige debat (§ 81, nr. 7).

Bestemmelsen finder ikke anvendelse på ytringer fremsat i private sammenhænge, men da bestemmelsen er udtryk for et værn om ytringsfriheden, som samfundet generelt hylder, og da opregningen i § 81 ikke er udtømmende, vil det *princip*, bestemmelsen huser, også kunne finde anvendelse i sager om vold i nære relationer, hvis volden har relation til ofrets udtalelser til gerningspersonen – ofte karakteriseret som forudgående ”uoverensstemmelser”.¹⁷⁾ I praksis synes det imidlertid som om, at ofrets lovlige ytringer bliver tillagt betydning som *formildende* omstændighed.¹⁸⁾

At gerningspersonen har udnyttet forurettedes værgeløse stilling (§ 81, nr. 11).

Som anført ovenfor er vold i nære relationer den magtfulde og fysisk stærkes reaktion over for den magtesløse og fysisk svagere part. Det forhold, at gerningspersonen i disse sager aktivt vælger vold som magtstrategi gør, at man i langt de fleste af de her behandlede sager kan anse volden som en udnyttelse af ofrets værgeløse stilling. Da der kun findes relativt få trykte domme, er det ikke muligt at vurdere, hvorvidt domstolene har denne tilgang i sager om vold mod kvinder.

Af de *formildende omstændigheder* opregnet i § 82 kan især fremhæves følgende:

At gerningen er udført i oprørt sindstilstand, der er fremkaldt af forurettede eller personer med tilknytning til denne ved et uretmæssigt angreb eller en grov fornærmelse (§ 82, nr. 5).

Forarbejderne til bestemmelsen bidrager ikke til fortolkningen.¹⁹⁾ Det er svært at forestille sig, hvilke ”uretmæssige angreb” bestemmelsen sigter på, idet nødværge- og nødretshandlinger er straffrie efter straffelovens § 13 og § 14, og idet gerninger, der grænser til at være omfattet af en straffrihedsgrund må henføres til § 82, nr. 3. Det er endvidere svært at forestille sig hvilke ”grove fornærmelser”, der kan begrunde en mildere bedømmelse af en voldshand-

ling mod en kvinde set i lyset af denne voldstypes karakter. Hertil kommer, at straffelovens § 267 kriminaliserer ”injurier”, hvorved straffeloven (indirekte) henviser en person, der føler sig groft fornærmet til at anvende et lovligt retsmiddel, nemlig at anlægge en injuriersag. Bestemmelsen, der i særlig grad må være møntet på voldssager (og drabssager), synes at være anakronistisk og afspejle et forældet syn på vold som socialt acceptabelt konfliktløsningsmiddel.

At gerningen er begået under indflydelse af stærk ... sindsbevægelse, eller der foreligger andre særlige oplysninger om gerningspersonens sindstilstand eller omstændighederne ved gerningen (§ 82, nr. 7).

Forarbejderne til bestemmelsen giver ingen fortolkningsvejledning, men henviser alene til afgørelser, hvor den tidligere § 85 i straffeloven har fundet anvendelse.²⁰⁾ Under hensyn til at vold i nære relationer udgør en aktivt valgt handling og netop ikke en affekthandling, må denne bestemmelse have et begrænset anvendelsesområde i sager om vold mod kvinder.

Hvis man skal foretage en samlet bedømmelse af § 82, nr. 5 og 7 kan det tilføjes, at kvinder såvel som mænd har ytringsfrihed og ret til personlig frihed. Det har som konsekvens, at det ikke må anses som en formildende omstændighed, at volden er begået som følge af ofrets ytringer – heller ikke selv om de fremkommer under et skænderi mellem parterne – eller at volden er begået som følge af, at kvinden ønsker at forlade manden eller foretage andre livsvalg, som manden ikke billiger. Det er muligt, at gerningsmanden har været i en oprørt sindstilstand på grund af noget, kvinden har sagt, eller at gerningsmanden har været under indflydelse af stærk sindsbevægelse, fordi kvinden ønsker at bestemme over sit eget liv, men disse ”sindstilstande” kan ud fra en strafferetlig bedømmelse ikke anses for at være relevante ved straffastsættelsen. Det kan de ikke, fordi de er i strid med den personlige frihed og udgør diskrimination af kvinder. Dette er netop også begrundelsen for, at det internationale samfund i de seneste år har fundet anledning til at sætte særligt fokus på bekæmpelse af vold mod kvinder og bl.a. vedtage Istanbulkonventionen.

2. Særligt om straffelovens § 244, stk. 2

Den 1. juli 2018 trådte en ny bestemmelse i kraft i

straffeloven, nemlig § 244, stk. 2. Bestemmelsen er sålydende:

Begås forhold, der er nævnt i stk. 1 [almindelig vold], gentagne gange over en periode af en person i eller nært knyttet til den forurettedes husstand, uden at forholdet er omfattet af § 245, kan straffen stige til fængsel indtil 6 år.

Bestemmelsen er svær at afgrænse over for den del af § 245, stk. 1 [grov vold], der angår mishandling. Om mishandling fremgår der følgende af forarbejderne:

Mishandling karakteriseres i almindelighed som en række voldshandlinger udøvet ved flere lejligheder gennem en længere periode, og som fremtræder som udslag af gerningsmandens overlegne stilling i forhold til et offer. Ofre for mishandling befinder sig ofte i et afhængighedsforhold til gerningsmanden, f.eks. forældres mishandling af børn eller mishandling mellem ægtefæller eller samlevende. Efter retspraksis vil forholdet kunne straffes som mishandling efter straffelovens § 245, uanset at de enkelte tilfælde af vold isoleret set alene har haft karakter af simpel vold. Mishandling kan bl.a. foreligge, hvor forældre med jævne mellemrum udøver vold mod deres børn, i form af f.eks. slag med flad hånd, riven i ørene, skubben, slag med knyttet hånd, riven i håret, slag på arme og ben med sko eller lignende.²¹⁾

Om § 244, stk. 2's anvendelsesområde fremgår der følgende:

Der vil imidlertid også være tilfælde, hvor mindre alvorlig simpel vold anvendes som led i opdragelsen af børn eller kontrollen af en ægtefælle, uden at forholdet har karakter af mishandling og derved alene vil kunne straffes efter § 244 om simpel vold. Det vil f.eks. kunne være tilfældet, hvis forældre over en årrække har slået deres barn med flad hånd i bagdelen mange gange eller har udøvet forskelligartet vold som f.eks. lussinger, skub og spark.²²⁾

Det fremgår bl.a. af forarbejderne, at formålet med § 244, stk. 2, er at bekæmpe vold i hjemmet, idet vold i hjemmet kan være medvirkende til at fastholde un-

dertrykkende familiemønstre. Dette udsagn er helt i overensstemmelse med voldsforskningen og de internationale instrumenter på feltet. Derfor er det også afgørende, at § 244, stk. 2, ikke i praksis kommer til at fungere som en afkriminaliseringsregel i den forstand, at forhold, som tidligere ville blive henført til § 245, stk. 1 om "mishandling" i fremtiden alene bliver henført til § 244, stk. 2. Dette gælder, selv om strafferammen efter de to bestemmelser er den samme (fængsel indtil 6 år), da det principielt er grovere at begå en overtrædelse af § 245, stk. 1 end en overtrædelse af § 244, stk. 2, og da det i disse sager er helt afgørende at anerkende den krænkelser, som ofret har været udsat for – også subsumptionsmæssigt.²³⁾

Selv om § 244, stk. 2 blev vedtaget som led i regeringens udspil om "Ét Danmark uden parallelsamfund," gælder den for alle typer af vold i nære relationer.

KONKLUSION OG PERSPEKTIV

Det følger af retsstatens natur, at loven med det indhold, den har, skal håndhæves over for enhver, den angår.²⁴⁾ Det betyder, at al vold skal straffes – ikke kun mænds vold mod kvinder, men også vold mod mænd – og dette uanset om volden er begået af en anden mand eller af en kvinde. Det samme gælder naturligvis vold mod børn.

Denne konstatering ændrer imidlertid ikke på, at vold mod kvinder i nære relationer er en særlig kategori. Vold mod kvinder er i sin struktur kønsbetinget og udgør – ved siden af den konkrete krænkelser af ofret – et samfundsproblem, da volden afspejler mænds og kvinders forskellige roller og rettigheder i samfundet, herunder stereotype kønsrolleforestillinger. Volden har endvidere stærke negative effekter i relation til uddannelse og beskæftigelse, ligesom volden økonomisk er dyr for samfundet.²⁵⁾ Der er således al mulig grund til at bekæmpe vold mod kvinder – og at gøre det effektivt. Det er da også den præmis, Istanbulkonventionen er bygget på. Derfor har staten ikke bare ret til, men er også folkeretligt forpligtet til at gøre en særlig indsats over for vold mod kvinder og i den forbindelse sikre, at indsatsen ikke fremstår som en uacceptabel tolerance fra myndigheders side over for vold mod kvinder. Samtidig skal det huskes, at hvis staten behandler kønsbetinget (diskriminatorisk) vold mod kvinder på lige fod med sager, der ikke har den særlige karakter, er det ensbetydende med at vende det blinde øje til den vold, der

særligt forbyrder sig mod grundlæggende rettigheder.²⁶⁾

Trine Baumbach er ph.d. i jura og professor ved Juridiske Fakultet, Københavns Universitet.

NOTER:

1. Se dog nedenfor om straffelovens § 244, stk. 2.
2. Psykisk vold bliver kriminaliseret i straffelovens § 243 og behandles ikke videre her.
3. Se f.eks. U.2006.2687 H (snyt i ansigtet).
4. Se f.eks. TfK 2015.942 Ø.
5. Se også <https://danner.dk/jorn-bro-far-danners-aerespris-2014>.
6. Rigsadvokatmeddelelse 5/2000.
7. Jf. Rigsadvokatmeddelelse om samlivsrelaterede personfarlige forbrydelser, pkt. 2.1.2. (revideret 1. juli 2016).
8. Jf. også retsplejelovens § 742, stk. 2, hvorefter politiet efter anmeldelse eller af egen drift iværksætter efterforskning, når der er rimelig formodning om, at et strafbart forhold, som forfølges af det offentlige, er begået.
9. Jf. lovforslagets almindelige bemærkninger, pkt. 2.2.3. (lov 380/2002).
10. Se nærmere Indsats mod vold i familien og i nære relationer. National handlingsplan 2014.
11. Jf. Karin Helweg-Larsen, Vold i nære relationer. Omfang, karakter, udvikling og indsats i Danmark, 2012, s. 14.
12. Se nærmere Per Isdal, Meningen med volden, 2002, s. 104 ff., Per Isdal og Marius Råkil, Volden er mannens ansvar – behandling av mannlige voldsutøvere som tiltak mod kvinnehandling, i Marius Råkil (red.), Menns vold mot kvinner. Behandlingserfaringer og kunnskapsstatus, 2002, s. 103 ff. Se også Dobash and Dobash, What Were They Thinking?, Men Who Murder an Intimate Partner, i Violence against Women, 2011, s. 11 ff., og Trine Baumbach, Strafferet og menneskeret, 2014, s. 520 f.
13. Se f.eks. General Recommendation No. 19 (1992), pr. 6 og No. 28 (2010), pr. 19.
14. Se f.eks. Opuz v. Turkey (app.no. 33401/02), dom af 9. juni 2009, pr. 184 f. Se også Talpis v. Italy (app.no. 41237/14), dom af 2. marts 2017, pr. 148 f. Se endvidere Trine Baumbach, Vold mod kvinder – hvor hårdt skal der straffes?, Juristen 2010, s. 167 ff. og samme, Vold mod kvinder – foreligger der altid formildende omstændigheder? Om strafferetten og menneskeretten, i Kerstin Nordlöf (red.), Argumentation i nordisk straffrätt, 2013, s. 33 ff.
15. Se nærmere bekendtgørelse 11/2014 af konvention af 11. maj 2011 til forebyggelse og bekæmpelse af vold mod kvinder og vold i hjemmet.
16. Se nærmere Justitsministeriets notat af 24. juni 2013 om lovgivningsmæssige konsekvenser af Europarådets konvention til forebyggelse og bekæmpelse af vold mod kvinder og vold i hjemmet (Council of Europe Convention on preventing and combating violence against women and domestic violence), s. 44.
17. Se nærmere nedenfor ad § 82, nr. 5 og 7.
18. Se f.eks. U 2012.246 Ø. Se også Rigsadvokatens redegørelse om straffene i sager om samlivsrelateret vold, drab og drabsforsøg, oktober 2008.
19. Se nærmere bemærkninger til lovforslagets enkelte bestemmelser. Til § 1. Til nr. 2. Til § 82 (lov 218/2004).
20. Se nærmere Poul Dahl Jensen, Kommenteret straffelov. Almindelig del, 10. udg., 2013, s. 535.
21. Jf. lovforslagets almindelige bemærkninger, pkt. 2.1.1. (lov 718/2018).
22. Jf. lovforslagets almindelige bemærkninger, pkt. 2.1.2. (lov 718/2018).
23. Se nærmere Trine Baumbach, Strafferet og menneskeret, 2014, s. 358. Se også Opuz v. Turkey (app.no. 33401/02), dom af 9. juni 2009, pr. 168 ff.
24. Se også Alf Ross, Om ret og retfærdighed, 1953, s. 371.
25. Se f.eks. Karin Helweg-Larsen m.fl., Voldens pris. Samfundsmæssige omkostninger ved vold mod kvinder, 2010.
26. Her citeret og oversat fra engelsk ("on an equal footing with cases that have no such overtones" og "the specific nature of acts that are particularly destructive of fundamental rights") til dansk efter Milanovic v. Serbia (app.no. 44614/07), dom af 14. december 2010, pr. 97. Se også Istanbulkonventionens artikel 4, stk. 2, nr. 4.

